

Lotta Haapala

Osa vasenkätisetkin kutoa

Käsityöretiriitin suunnittelu Raijan Aitalle

Opinnäytetyö

Kevät 2011

Kulttuurin yksikkö

Muotoilun koulutusohjelma

Sisustustekstiili

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurin yksikkö

Koulutusohjelma: Muotoilun koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sisustustekstiili

Tekijä: Lotta Haapala

Työn nimi: Osaa vasenkätisetkin kutoa: Käsityöretriitin suunnittelu Raijan Aitalle

Ohjaaja: Merja Juppo, Anne Kuusela

Vuosi: 2011 Sivumäärä: 39 Liitteiden lukumäärä: 4

Tässä opinnäytetyössä tehtiin kirjallisuuskatsaus käsityön ja luovuuden merkityksestä ihmiselle. Lisäksi tutkittiin erilaisia retriittejä ja retriitin suunnittelua. Työn produktiivisessa osuudessa rakennettiin runko käsityöretriitin suunnittelua varten. Työn tavoitteena oli suunnitella kolme eri sisältöistä retriittiä Raijan Aitalle.

Käsityöretriitit suunniteltiin käyttäjälähtöisestä näkökulmasta ja tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Teemahaastattelujen avulla tutkittiin käsityöharrastajien ajatuksia harrastuksestaan ja mielikuvia käsityöretriitistä.

Teemahaastatteluista selvisi, että käsityön harrastajat arvostavat käsityössä tekemisen prosessia ja uuden oppimista. Unelmien käsityöretriitissä pitäisi olla asiantunteva ohjaaja, uusia käsityötekniikoita ja mahdollisuus ostaa materiaaleja. Retriittivieraat olisivat iloisia, samoista asioista kiinnostuneita naisia.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kolme esimerkkiä käsityöretriitistä: Elämänlanka, Vanhakin nuortuu ja Elämänkehä. Ensimmäisen retriitin teemana on langankehräys, toisessa tutustutaan erilaisiin käsityötekniikoihin ja Mikkelin kulttuurihistoriaan ja kolmannessa käsityöretriitissä etsitään ratkaisua keskeneräisten käsitöiden loppuun viemiseen.

Avainsanat: käsityö, retriitit, henkinen hyvinvointi, kädentaidot

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Design

Specialisation: Interior Textile Design

Author: Lotta Haapala

Title of thesis: Left handed can knit too: design of handicraft retreat for Raijan Aitta

Supervisor(s): Merja Juppo, Anne Kuusela

Year: 2011   Number of pages: 39   Number of appendices: 4

In this thesis a literature survey was made regarding the importance of handicrafts and creativity to people. In addition, research of different kinds of retreats and designing one were included. A handicraft retreat was constructed in the productive part of this thesis. The goal of this thesis was to design three handicraft retreats with different contents to Raija's Aitta.

The handicraft retreats were designed from the user friendly point of view and the used research method was a theme interview. The handicraft enthusiasts' thoughts about their hobby and mental impressions regarding the handicraft retreat were researched.

It was discovered that enthusiasts would appreciate the process of handicraft and learning. The handicraft retreat of their dreams should include an expert instructor, new techniques and possibility to purchase materials.

Three concepts of handicraft retreats were developed as a result of the thesis; Thread of Life, the theme of which is spinning thread by hands, Rejuvenating Old, the theme of which is to familiarize participants with traditional handicraft techniques and the local cultural history and Circle of Life, the theme of which is to find a solution to finish incomplete handicrafts.

Keywords: handicraft, retreats, mental well-being, manual skills

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvioluettelo.....	6
JOHDANTO	7
1 YHTEISTYÖYRITYS.....	8
1.1 Raijan Aitta.....	8
1.2 Alkutilanne ja tehtävänanto	9
2 RETRIITTI.....	11
2.1 Mikä on retriitti.....	11
2.2 Retriittityypit	11
2.3 Pohdintaa retriitistä	12
3 KÄSITYÖHYVINVOINTI.....	14
3.1 Käsityöhyvinvointi ja käsitöiden harrastaminen.....	14
3.2 Luovuus	15
3.3 Pohdintaa käsitöistä ja luovuudesta	16
4 TEEMAHAASTATTELU	17
4.1 Teemahaastattelun laadinta ja perustelut	17
4.2 Teemahaastattelun toteutus.....	18
4.3 Teemahaastattelujen tulokset	19
5 RETRIITIN SUUNNITTELU.....	22
5.1 Mitä pitää ottaa huomioon retriittiä suunniteltaessa	22
5.2 Pohdintaa käsityöretriitin rakenteesta	23
6 KÄSITYÖRETRIITTI	25
6.1 Palaveri Raijan Aitassa	25
6.2 Retriittien suunnittelun aloitus	26
6.2.1 Elämänlanka	27
6.2.2 Vanhakin nuortuu.....	28
6.2.3 Elämänkehä	31

6.3 Retriittikirje	32
7 PÄÄTÄNTÖ.....	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	39

Kuvioluettelo

Kuva 1. Raijan Aitan kivinavetta ja kesäkahvila (Raijan Aitta 2011).....	8
Kuva 2. Keittiötekstiilejä kalliomaalauskuosilla (Raijan aitta 2011).	9
Kuva 3. Käsinvärjättyjä pellavakuituja. (Raijan Aitta 2011).	9
Kuvio 4. Miellekartta palaverista Raijan Aitassa.....	25
Kuvio 5. Miellekartta Elämänlanka-käsityöretreitistä	27
Kuvio 6. Miellekartta Vanhakin nuortuu -käsityöretreitistä.....	29
Kuvio 7. Lautanauha, nauhalaudat ja kude (Karisto 2010, sivu).	30
Kuvio 8. Tunisialainen virkkaus (Sipin Silmukat).....	30
Kuvio 9. Miellekartta Elämänkehä-käsityöretreitistä	32

JOHDANTO

Olen tutustunut aikaisemmissa opinnoissa erilaisiin retriitteihin ja kirjallisuuskatsauksen muodossa käsityön kuluttamiseen. Määrittelin käsityöretriitin olevan:

Yhden viikonlopun kestävä kurssimainen tapahtuma. Retriittiin koontuu ryhmä käsitöistä ja kädentaidoista kiinnostuneita ihmisiä. Kohderyhmänä ovat naiset, mutta miesten osallistumista ei suljeta pois. Arjesta vetäydytään hetkeksi yhteisen kiinnostuksen aiheen pariin. (Haapala 2011, 13.)

Jatkan aiheen käsittelyä opinnäytetyönä. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä toimii mikkeliläinen yritys Raijan Aitta, joka valmistaa ja myy pellavatuotteita. Raijan Aitan toimintaan kuuluu myös maaseutumatkailu yhä tärkeämpänä osana.

Tutustun teemahaastatteluun tutkimusmenetelmänä ja teen teemahaastatteluja käsityöharrastajille. Syvennän myös tietouttani käsityön merkityksestä ihmiselle tutustumalla aiheesta kirjoitettuun kirjallisuuteen.

Opinnäytetyön tarkoituksena on suunnitella käsityöretriitin runko ja sen pohjalta muutama erilainen käsityöretriitti Raijan Aitan käytettäväksi.

Tulevaisuuden urasuunnitelmien kannalta käsityöretriitti opinnäytetyön aiheena on sopiva; voin tutusta käsityökurssin suunniteluun sekä oppia uutta kädentaitojen ohjauksesta.

1 YHTEISTYÖYRITYS

1.1 Raijan Aitta

Raijan Aitta sijaitsee Mikkelissä noin viidentoista kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Yritys aloitti maatalouden sivuelinkeinona Raija Mustosen kiinnostuttua pellavasta ja sen jalostuksesta. Maatilan vanhaan kivinavettaan remontoitiin toimitilat vuonna 1998 ja siitä lähtien Raijan Aitta on toiminut maaseutumatkailuyrityksenä. Yritys muutettiin Raijan Aitta osakeyhtiöksi vuoden 2001 lopussa. (Liike-toimintasuunnitelma 2010, 2.)

Kesäisin Raijan Aitta on avoinna vieraille joka päivä. Kivinavetan yläkerran myymälätila toimii kesäisin myös kahvilana (kuva 1) sekä yrityksen omien tuotteiden näyttelytilana ympäri vuoden. (Raijan Aitta 2011.)

Kuva 1. Raijan Aitan kivinavetta ja kesäkahvila (Raijan Aitta 2011).

Raijan Aitan tuotteissa näkyy arvostus yhtä vanhinta tunnettua kuitukasvia, pellavaa, kohtaan. Pellava on kulutusta kestävä, kiiltävä ja luja kuitu, jolla on erinomainen kosteudenimukyky. Tuotteet suunnitellaan pitkästä kokemuksesta saadulla ammattitaidolla kunnioittaen vanhoja suomalaisia perinteitä. Kuvioaiheet kumpuavat muun muassa Suomen luonnosta ja kalliomaalauksista (Kuva 2). Tuotteisiin kuuluvat käyttötekstiilit saunaan ja keittiöön sekä vaatteet ja asusteet. (Raijan Aitta 2011.)

Kuva 2. Keittiötekstiilejä kalliomaalauskuosilla (Raijan aitta 2011).

Raijan Aitan erityysoosaamiseen kuuluvat käsinkehrätyt ja -värjätyt pellavalangat ja -kuidut (Kuva 3). Näitä materiaaleja ostetaan esimerkiksi kudottujen käsitöiden efektilangoiksi (Liiketoimintasuunnitelma 2010, 5). Raijan Aitta myy myös erilaisia pellavakankaita myymälässään, messuilla ja verkkokaupassaan. (Raijan Aitta 2011.)

Kuva 3. Käsinvärjättyjä pellavakuituja. (Raijan Aitta 2011).

Raijan Aitan arvoja ovat maaseudun elinvoimaisena pitäminen, ekologinen ajattelutapa, perinteiden kunnioittaminen ja avoimuus. Yritys suosii kahvila- ja ravintolapalveluissaan lähiruokaa. Voittoa ei yritetä tavoitella ympäristön ja ihmisten kustannuksella. (Liiketoimintasuunnitelma 2010, 14).

1.2 Alkutilanne ja tehtävänanto

Käsitöiden harrastamisen suosio on kasvussa. Harrastajat etsivät positiivisia elämyksiä, estetiikkaa ja uuden oppimista. (Liiketoimintasuunnitelma 2010, 3).

Jyväskyläläinen neulepiiri järjesti Mikkelin alueelle suuntautuneen neuleaiheisen retriitin keväällä 2010. Ryhmä kävi tutustumassa muun muassa Raijan Aitaan. Kaikki vierailijat olivat innostuneita viikonlopusta yhteisen harrastuksen parissa. (Turman 2011.)

Raijan Aitta innostui vierailun jälkeen yhteistyökumppaneidensa kanssa ajatuksesta järjestää neuleretriittejä. Retriitti on aluksi jäänyt keskusteluasteelle. Raijan Aitta on ehdottanut Mikkelin Seudun Matkailupalvelu ry:lle Saimaa-retriitit -nimen rekisteröimistä. Nimikkeen alla markkinoitaisiin retriittejä eri teemoilla. Raijan Aitta on kertonut mahdollisesta retriitistä saksalaiselle matkanjärjestäjälle, joka on ollut kiinnostunut asiasta. (Turman 2011.)

Tammikuun 2011 matkailumessuille Helsinkiin oli tehty Mikkelin Seudun Matkailupalvelu ry:n osastolle esimerkkiohjelma neuleretriitistä. Neuleretriitti sisälsi yritysvierailut ja -esittelyt Pirtin Kehräämössä, Raijan Aitassa ja Kenkäverossa sekä sisälsivät mahdollisuuden materiaalien ostoon. Vierailu Raijan Aitassa sisälsi esittelyn lisäksi kehruutyöesityksen ja mahdollisuuden kokeilla kehräämistä sekä kotiruokalounaan ja iltapäiväkahvit. Neuleretriittivieras varaisi itse majoituksensa Mikkelistä Härkäniemen Tuvilta tai Anttolanhovista, koska kyseessä ei ole valmispaikkimatka. (Liite 1.)

Ohjelmassa ei ollut juurikaan varattu aikaa osallistujien ohjatulle käsityötoiminnalle. Majoituskohteeseen palaamisen jälkeen oli osallistujilla aikaa esimerkiksi saunomiseen, seurusteluun ja neulomiseen. (Liite 1.)

Matkailunäkemyksen rinnalle kaivataan muotoilijan näkemystä retriitin suunnittelusta; mitä asioita pitää ottaa huomioon suunnittelussa, että asiakas saisi viikonlopusta irti mahdollisimman paljon, mikä on retriittiin osallistuvalla ihmiselle tärkeää, millaiset aiheet kiinnostavat. Tehtävänä on tutkia edellisiä asioita ja suunnitella toiminnallinen sisältö muutamaa erilaista käsityöretriittiin.

2 RETRIITTI

2.1 Mikä on retriitti

Retriitti on vetäytymistä arjesta ja sen voidaan ajatella olevan paikka, joka poikkeaa ihmisen tavallisista elinoloista. Vallalla olevien arvojen kyseenalaistaminen eristäytymällä pois normaalielämästä on osa retriittiä. (Häyrinen & Kotila 2003, 20.)

Retriitti on yleensä avoin tilaisuus, joka voi olla kurssimainen tai siinä voi olla koulutuksen piirteitä, jolloin retriitti on itsenäinen tapahtuma. (Häyrinen ym. 2003, 49.)

Retriittejä järjestetään monien erilaisten aiheiden ympärille. Taideretriiteissä on mahdollista esimerkiksi maalata tai tehdä savitöitä, luontoretriitissä taas tarkkailla maailmaa ympäröivän luonnon kautta. (The Retreat Association, 2011.)

2.2 Retriittityypit

Hiljaisuuden retriitti. Hiljaisuuden retriitti kestää yleensä yhden viikonlopun ja toimii osallistujalle levähdyshetkenä tarjoten mahdollisuuden kuunnella itseään ja Jumalaa. Hiljaisuuden retriitissä ollaan hiljaa. Myös ruokailu tapahtuu hiljaisuuden vallitessa.

Ohjelmaan kuuluu säännöllisiä rukoushetkiä, joiden lisäksi aikataulussa on varattu paljon aikaa ulkoilulle ja lepäämiselle. Retriittivieraalla on mahdollisuus varata aika ohjaajalta keskustellakseen mieltään askarruttavista asioista.

Hiljaisuuden retriittejä järjestetään myös eri teemoilla, esimerkiksi taideretriitissä on retriittivieraalla mahdollisuus maalata hiljaisuudessa. (Hiljaisuuden ystävät 2011.)

Raja-joogameditaatio. Raja-joogameditaatiossa yritetään päästä meditoinnilla eli mietiskelyllä kosketukseen itsensä kanssa. Ideana ei ole päästä irti vaan löytää jotain uutta sisältään. Meditaation avulla palautetaan ulkoisen ja sisäisen maail-

man tasapaino löytämällä oma sisäinen maailma. Retriitit ovat yleensä viikonlopun mittaisia. (Brahma Kumuris 2011.)

Joogaretriitti. Joogalla haetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia niin sielulle kuin kehollekin. Joogasta tulee monelle harrastajalle elämäntapa. Joogaretriitit ovat kestoltaan yhdestä viikonlopusta jopa useaan viikkoon. Joogaretriitin ohjelma koostuu jooga- ja ruokailuhetkistä. Joissakin joogaretriiteissä on joogan lisäksi meditointia. (Joogaliitto 2011.)

Valorukousretriitti. Valorukousretriitissä päivä aloitetaan ja päätetään valorukouksella. Yhteinen valorukousmeditaatiohetki luo yhteisen Valon. Illalla voidaan keskustella osallistujia kiinnostavista asioista. Valorukousretriittejä järjestetään ympäri Suomea. (Valorukous 2011.)

Neuleretriitti. Suomessa ovat yksityiset tahot järjestäneet neuleretriittejä (Turman 2011). Päivölässä on järjestetty neuleretriitti neljä kertaa talkoohengellä. Retriitissä on ollut yleensä neljä pääorganisoijaa, jotka varaavat tilat ja suunnittelevat ohjelman. Neuleretriittiryhmässä keskustellaan halukkaiden osallistujien kesken kiinnostavista aihealueista ja näiden pohjalta järjestetään mahdollisuuksien mukaan työpajoja. Neuleretriitin ideana on pitää hauskaa yhteisen harrastuksen äärellä. (Ravelry 2011.)

2.3 Pohdintaa retriitistä

Nykyaikana elämä on kiireistä. Retriitit ovat nykyään suosittuja siksi, että ihmisellä ei ole aikaa kuunnella itseään tai keskittyä itseä kiinnostaviin asioihin. Retriitti antaa mahdollisuuden ottaa aikaa itselle.

Retriitti on henkilökohtainen, mutta samalla ryhmässä koettu yhteinen kokemus. Ihmisillä on erilaisia motiiveja lähteä retriittiin, mutta tavoite on kaikilla sama: löytää jotain uutta itsestään. Uuden löytäminen voi olla henkinen kokemus tai opittu uusi asia. Uuden oppiminen avaa ihmiselle mahdollisuuden erilaisiin näkökantoihin.

Riippuu ihmisen luonteesta ja arvoista millainen retriitti hänelle sopii. Uskossa oleva ihminen saa hiljaisuuden retriitistä enemmän irti kuin uskonnoton. Joogaret-

riitistä voi kuitenkin saada samankaltaisen henkisen kokemuksen kuin hiljaisuuden retriitistä.

Retriitin idea on ottaa etäisyyttä arkielämään. Tämä voi myös tarkoittaa omaan harrastukseen, esimerkiksi joogaan tai käsitöihin, uppoutumista. Retriitin ei aina tarvitse olla viikonlopun mittainen. Ihminen voi viettää oman lyhyen retriitin meditoimalla, menemällä luontoon tai vaikka neulomalla villasukkaa. Tärkeintä on valita itselle sopivin rauhoittumisen muoto.

3 KÄSITYÖHYVINVOINTI

3.1 Käsityöhyvinvointi ja käsitöiden harrastaminen

Pölläsen (2007) mukaan hyvinvoinnin tunne saadaan taidon ja harrastuksen olemassaolosta, valmiista ja keskeneräisistä käsitöistä sekä kädentaitojen nostamisesta itseluottamuksesta. Käsityö antaa tunteen sillan luomisesta sukupolvien välille; minusta jää jotain käsin kosketeltavaa jäljelle.

Hyvinvointi on yksilöllinen kokemus elämän mielekkyydestä ja siihen vaikuttavat ihmisen aikaisemmat kokemukset. Kokemus hyvinvoinnista on hetkellistä ja tunteen jatkuvuudesta on huolehdittava itse. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen, Ahokas 2010, 292.)

Onnistumisen tunne on tärkeä osa hyvinvoinnin kokemusta. Tunteen kehittymiseen vaikuttaa suuressa määrin se, kokeeko ihminen onnistuneensa hyvän tuurin takia, vai johtuiko onnistuminen omasta osaamisesta ja oppimisesta. Ihmisen luottamus itseensä ei välttämättä kasva, jos hän tulkitsee onnistumisen johtuneen vain hyvästä onnesta. (Suoninen ym. 2010, 296.)

Läheisten ihmisten merkitys onnistumisen tunteen rakentamisessa on merkittävä. Läheisten tuki ja kannustaminen luo kuvan omasta osaamisesta ja antaa itsevarmuutta. (Suoninen ym. 2010, 296.)

Käsityöharrastus koetaan rentouttavana tapana irtaantua arjesta. Harrastajat toivovat, että heillä olisi enemmän aikaa harrastukselleen ja he haluaisivat oppia uusia asioita. Käsityöharrastuksen katsotaan kuuluvan kaikille. (Kälviäinen 2005, 40.)

Harrastajat ihailevat vaikeina pitämiään tekniikoita ja toivovat perinteiden uudistamista. Perinteisten materiaalien ja perinteisten tekniikoiden välillä nähdään kuitenkin yhteys. Harrastajat arvostavat vanhoja suvussa käytettyjä tekniikoita ja itse kokeilemiaan kädentaitoja. (Kälviäinen 2005, 42.)

Luutosen mukaan käsityö yhdistetään ekologisesti ajattelevaan ihmiseen. Käsitöitä harrastava ja kuluttava ihminen kertoo kestävän kehityksen ja ympäristön suoje-

lemisen kuuluvan arvomaailmaansa. (Luutonen 2007, 84, 138.) Kotona harrastetaan eniten neulomista, virkkausta, ompelua ja kudontaa. Vanhemmat naiset arvostavat erityisesti kutomista. (Heikkinen 1997, 54.)

3.2 Luovuus

Jäkälä (ei päiväystä) on määritellyt luovan ajattelun seuraavasti:

Luova ajattelu ei ole sovinnasta, kaavoihin kangistunutta vaan omaperäistä ja tavanomaisesta poikkeavaa, joka edellyttää ajattelun joustavuutta ja sujuvuutta. Luoville henkilöille on ominaista joustavuus, omaperäisyys, huumorintaju, leikkisyys, itsenäisyys, itsevarmuus, herkkyyks, vapautuneisuus ja kritiikki sekä itsekritiikki. Luovan toiminnan edellytyksiä ovat myös lapsenomaisuus, tuoreus, kiinnostus, spontaanisuus ja mielen ja aistien avoimuus.

Kosken (2001, 31) mukaan luovuutta tarvitaan sopeutumiseen muuttuvassa yhteiskunnassa. Ihmisen on oltava luova määrittääkseen oman yksilöllisen identiteettinsä. Sisäinen pakko ajaa ihmisen luovaan toimintaan, mutta ulkoa päin tullut pakottaminen voi tappaa sen.

Käsityöprosessi ja luova toiminta koostuu tekijän luonteenpiirteistä, aikaisemmista kokemuksista ja taidoista. Luovuus liitetään nykyään miltei kaikkeen ihmisen toimintaan harrastamisesta lasten kasvatukseen. Luovuus -sanankäytön yleistymisen kaikilla elämän osa-alueilla on aiheuttanut ihmisen uskon vähenemisen omaan osaamiseensa ja luovuuteensa. (Vähälä 2003, 20.)

Venkulan (2003, 44) mukaan kokeileminen ja tekeminen lisäävät tietoa ja samalla ihmisen osaaminen kasvaa - toiminnan päämääränä on toiminta. Mitä paremmin ihminen osaa, sitä paremmin hän myös tietää osaavansa.

Käsitöistä puhuttaessa ”luovuuden ilo” -ilmaisussa yhdistyvät niin ajatus tulevasta käsityöstä ja sen tekemisestä kuin konkreettinen suunnittelukin. Käsitöiden tekeminen valmiin mallin mukaan käsitetään myös luovaksi tekemiseksi. (Heikkinen 1997, 67.)

3.3 Pohdintaa käsitöistä ja luovuudesta

Ihmiset pelkäävät tekevänsä virheitä; se kuuluu ihmisenä olemiseen. Epäonnistumisen pelko voi kuitenkin estää uusien asioiden kokeilemisen.

Käsityön epäonnistuessa asiaa ei pitäisi jäädä harmittelemaan, vaan ajatella virheiden tekemisen olevan yksi osa oppimista. Virheen käsityössä pystyy korjaamaan tai työstä voi tehdä jotain muuta. Seuraavalla kerralla työtä tehdessä ihminen osaa kiinnittää huomiota aikaisemmin hankaluuksia aiheuttaneeseen työvaiheeseen ja käsityö onnistuu jo paljon paremmin.

Ihmisen elämä on alusta asti uuden oppimista. Ensin pitää opetella kääntymään mahalleen, puhumaan ja kävelemään. Sosiaalisia taitoja opetellaan koko elämän ajan. Ihminen pystyy vanhanakin oppimaan ja omaksumaan uusia asioita. Tästä voi hyvänä esimerkkinä mainita tietotekniikkaan perehtyneet vanhukset tai eläkkeelle jäännin jälkeen suoritettu ylioppilastutkinto.

Luovuus ei ole ainoastaan uusien teknisten innovaatioiden kehittämistä. Olosuhteet voivat pakottaa ihmisen arjen luovuuteen. Taloudellisesti turvattomat ajat ruokkivat luovuutta, kun ihmisen pitää ratkaista miten puuttuva asia tai esine korvattaisiin.

Suomalaiset ovat lahjakkaita keksimään erilaisia niksejä esimerkiksi vanhojen sukkahousujen ja muiden tarpeettomina poisheitettävien tavaroiden uusiokäyttöön. Sukkahousu-salaattilinko ja viinin hanapakkauksen kuoresta tehty linnunpönttö kertovat suomalaisten arjen luovuudesta.

Halu uuden oppimiseen lähtee itsestä. Kukaan ulkopuolinen ihminen ei voi, eikä saa pakottaa toista oppimaan ja luomaan uutta.

4 TEEMAHAASTATTELU

4.1 Teemahaastattelun laadinta ja perustelut

Opinnäytetyötä varten tehty tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joka rakennettiin Hirsjärven ja Hurmeen Tutkimushaastattelu-kirjan pohjalta. (Hirsjärvi & Hurme, 2009.)

Hirsjärven (2009, 27–28) mukaan kvalitatiivinen lähestymistapa sopii tutkimusmenetelmäksi silloin, kun halutaan tietää tutkimukseen osallistuvan mielipiteitä ja sitä, miten esimerkiksi hänen menneisyytensä on vaikuttanut niiden syntyyn. Teemahaastattelulla ja muilla kvalitatiivisilla menetelmillä saadaan tietoa ihmisen eri asioille antamista merkityksistä. Hirsjärvi kuvaa näitä näkökulmia tajunnan sisällöksi.

Haastattelua käytetään, kun halutaan käsitellä tutkittavaa henkilöä yksilönä. Tällöin ihminen nähdään aktiivisena osallistujana, jolla on mahdollisuus esittää lisäkysymyksiä ja mielipiteitään haastattelun aikana. Myös haastattelija voi kohdentaa kysymyksiään tarkemmin, jos vastaukset ovat liian laaja-alaisia. (Hirsjärvi ym. 2009, 35.)

Teemahaastattelun merkittävin tunnuspiirre on, että kysymykset eivät ole etukäteen tarkkaan laadittuja vaan muodostuvat käsiteltyjen teemojen ympärille. Teemahaastattelussa haastateltavan yksilölliset tunteet ja kokemukset ovat pääosassa. Näin haastattelu ja siitä saatavat tulokset syntyvät haastattelijan ja yksilön kanssakäymisestä. (Hirsjärvi ym. 2009, 48.)

Käsityöretriitin suunnitteluun tarvittiin tietoa siitä, millaisia mielikuvia ”käsityöretriitti” tuo sanana ihmisen mieleen sekä mitä onnistuneessa tai epäonnistuneessa käsityöretriitissä tapahtuu. Lisäksi tarvittiin tietoa haastateltavien aikaisemmasta käsityöharrastajataustasta ja kiinnostuksen kohteista käsityöretriitin aihealueiden määrittelemiseksi. Teemahaastattelu antaa hyvät puitteet tämän tyyppisen tiedon keräämiselle mahdollistaen haastateltavan mielipiteiden ja mieltymysten esille tuomisen.

Teemahaastattelun runko muodostuu iskusanamaisista luetteloista, jotka toimivat keskusteluhetkellä haastattelijan tukena varsinaisia kysymyksiä esitettäessä. Teemat ovat yksityiskohtaisempia kuin varsinaiset tutkimusongelmat ja kuvaavat aihealueita, joista halutaan kerätä tietoa. Teemat eivät kuitenkaan saa olla liian tiukkoja, jotta aiheeseen liittyvä moninaisuus välittyisi. Teemahaastatteluun kuuluu, että molemmat, niin haastateltava kuin haastattelijakin, vaikuttavat haastattelun kulkuun tarkentamalla tuntemuksiaan ja ajatuksiaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 66–67.)

Teemahaastattelun rungon teemat laadittiin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: millaisia käsitöitä haastateltava harrastaa, miksi hän harrastaa käsitöitä, harrastako hän myös käsityömatkailua ja mitä mielikuvia käsityöretriitti tuo hänelle mieleen (Liite 2.). Haastateltavalla oli mahdollisuus kertoa hänelle tärkeistä asioista sekä siitä, mitä ominaisuuksia olisi onnistuneessa ja epäonnistuneessa käsityöretriitissä.

4.2 Teemahaastattelun toteutus

Teemahaastatteluja varten otettiin yhteyttä neljään käsityöharrastajaan. Yhteen henkilöön otettiin kontakti sosiaalisen median kautta, kahteen sähköpostitse ja yhteen suoraan hänen työpaikallaan. Tapaamisaikaa ei saatu sovittua toisen sähköpostin välityksellä haastattelupyynnön saaneen mahdollisen haastateltavan kanssa. Henkilö, jota pyydettiin haastatteluun työpaikalla, on käsityöalan ammattilainen.

Käsityöalan ammattilainen valikoitui haastateltavien joukkoon, jotta saataisiin ammattimaista tietoa jota voitaisiin soveltaa käsityöretriitin suunnittelussa ja kartoitettiin ammattilaisten kiinnostusta käsityöretriittiin osallistumishalukkuudesta. Häntä pyydettiin kertomaan ajatuksistaan harrastajana unohtamatta kuitenkaan ammattilaisen näkökulmaa.

Haastateltaviksi valittiin käsityöharrastajia, joilla oli kokemusta erilaisista käsityötekniikoista. Käsityöretriitin potentiaalisiksi asiakasryhmäksi määriteltiin yli 40-

vuotiaat käsitöitä harrastavat naiset. Haastateltavat olivat iältään neljänkymmenen kahdeksan ja kuudenkymmenenviiden vuoden väliltä.

Haastateltaville kerrottiin opinnäytetyön aiheesta ja teemahaastattelun aihealueista. Käsiyöretriittiä käsitteenä ei juurikaan avattu etukäteen, jotta saataisiin esille haastateltavien mielikuva aiheesta.

Haastateltavaa A haastateltiin kahvilassa, kun taas haastateltavien B ja C teemahaastattelut toteutettiin paikallisessa käsityökeskuksessa.

Ennen haastattelutilannetta haastateltaville vielä kerrattiin käsiteltäviä teemoja ja kerrottiin, että haastattelu nauhoitetaan digitaalisella tallennusvälineellä. Kukaan haastateltavista ei vastustanut nauhoitusta ja kaikki suhtautuivat asiaan luonnollisena osana teemahaastattelua.

Teemahaastattelutilanteet olivat rauhallisia. Kahvila teemahaastattelun toteutuspaikkana toimi odotettua paremmin. Taustalla ollut häly ei häirinnyt tilannetta. Käsiyökeskuksessa toteutetut haastattelut olivat tunnelmaltaan rauhallisempia.

Haastattelut olivat kestoltaan yhdentoista minuutin ja kahdeksantoista minuutin väliltä. Yhteensä nauhoitettuja haastatteluja kertyi neljäkymmentäkolme minuuttia ja kaksikymmentäkahdeksan sekuntia. Haastattelut litteroitiin ja niissä haastateltavien esille nostamat ajatukset koottiin omaan taulukkoonsa (Liite 3). Litteroitua haastattelumateriaalia kertyi kymmenen sivua (fonttikoko 11, riviväliä 1,15). Fonttina käytettiin Calibria.

4.3 Teemahaastattelujen tulokset

Käsityöharrastaminen. Kaikki haastateltavat tekivät käsitöitä sekä ryhmässä että kotonaan. Ryhmässä tekeminen tapahtui neuletapaamisissa, erilaisilla kursseilla taitokeskuksessa ja opistoissa, esimerkiksi kansalaisopistossa. Käsiyöalan ammattilainen ei juuri käynyt omalla ajallaan ja kustannuksellaan kursseilla, vaan kurssit olivat työnantajan tarjoamia. Näillä kursseilla hän mieluummin tekee ”yksin ryhmässä”. Haastateltavat tekivät kotona neuleita ja virkkaustöitä.

Käsitöiden harrastaminen antoi haastatelluille tekemisen ja onnistumisen iloa. Tekemisen prosessi oli valmista tuotosta tärkeämpää. Uuden oppiminen nousi esille kaikille tärkeänä teemana. Käsityön avulla pystyi irrottautumaan arjesta ja uppoutumaan omiin ajatuksiinsa.

Kukaan haastatelluista ei harrastanut varsinaista käsityömatkailua. Eri harrastajaryhmien kanssa oli järjestetty talkoohengellä retkiä käsityökohteisiin ja käsityömessuille. Kauimpana olleet messut olivat nukkekotimessut Lontoossa. Suomessa matkustettaessa käytiin käsityökohteessa, jos sellainen oli matkan varrella tai määränpäässä. Matkakohdetta ei päätetty käsityötarjonnan mukaan. (Liite 3.)

Käsityöretriitti. Yksi haastateltava oli kuullut aikaisemmin neuleretriiteistä ja kiinnostunut asiasta. Hän olisi osallistunut sellaiseen jos se olisi ollut mahdollista. Kaksi muuta haastateltavaa pohti aluksi retriitti-sanankäytön merkitystä. Ammatilainen koki sanan vieraaksi ja arveli käsityöretriitin olevan jotain käsitöihin liittyvää. Kolmannen haastateltavan tuttava oli käynyt hiljaisuuden retriitissä. Haastateltava oli kuitenkin sitä mieltä, että käsityöretriitti on äänekäs tapahtuma, jossa samanhenkiset, iloiset naiset kokoontuvat tekemään yhdessä käsitöitä.

Haastateltavista harrastajat olivat kiinnostuneita erilaisista käsityötekniikoista käsityöretriitin aihealueina. Vanhojen kädentaitojen elvyttäminen sekä aivan uuden oppiminen olisi heille mieleen. Harrastajia kiinnosti myös mahdollisuus ostaa käsityömaterialiaaleja vietäväksi kotiin. Toinen naurahti, että: ”kutojilla ei ole lankoja, se on kumma juttu”. Ammatilainen oli kiinnostunut aiheina muun muassa lasista, kirjansidonnasta ja värjämisestä.

”Unelmien käsityöretriitti” toteutettaisiin haastateltavien mielestä kesällä kauniissa ympäristössä. Siihen kuuluisi uuden oppiminen yhdessä samanhenkisten ihmisten kanssa. Materiaalien ostaminen kuuluisi retriittiin sen yhtenä osa-alueena.

Epäonnistuneesta käsityöretriitistä keskusteltaessa suurimmaksi uhaksi nousi aikataulujen pettäminen. Retriitin hinta-laatu-suhde koettiin merkittäväksi pettymisen välttämisen keinoksi. Retriitin koettiin epäonnistuvan myös, jos joku osallistujista käyttäisi liikaa alkoholia.

Haastateltavien mielestä hyvän käsityöretriitin ohjaajan ominaisuuksin kuuluisi asiantuntevuus. Ohjaajan tulisi heidän mielestään olla tasapuolinen ja ottaa kaikki osallistujat huomioon, etteivät sosiaalisimmat retriittivieraat epähuomiossa sulkisi ujompiä yksilöitä ulos. Ohjauksen painopiste olisi itse tekeminen kokeillen. Turhaa luennointia ja kalvosulkeisia pitäisi heidän mielestään välttää.

Haastatteluista löytyi myös muita huomionarvoisia seikkoja. Kaverin kanssa retriittiin osallistuminen oli tärkeää. Harrastajat uskoivat tämän tyyppisille tapahtumille olevan kysyntää. Haastateltava C mainitsi haastattelun jälkeen Tunisialaisen virkkauksen mielenkiintoisena käsityötekniikkana. Ammattilaisille suunnatun käsityöretriitin järjestäminen voisi muodostua hankalaksi korkean vaatimustason vuoksi. Tämän asiakasryhmän retriitin suunnitteluun pitäisi tehdä erillinen tutkimus. (Liite 3.)

5 RETRIITIN SUUNNITTELU

5.1 Mitä pitää ottaa huomioon retriittiä suunniteltaessa

Retriitin teemoja voi muokata osallistuvan ryhmän mukaan. Retriittejä voi järjestää jollekin tietylle ryhmälle, esimerkiksi yrityksen työyhteisölle. Avoimeen retriittiin voi ilmoittautua kuka tahansa. Itsenäiset retriitit on tarkoitettu tietylle ryhmälle. (Häyrinen ym. 2003, 49.) Usein yritykset haluavat suunnitella työkyvyn parannustoimintansa hyvissä ajoin etukäteen. Suunniteltu retriittiohjelma onkin toimitettava yrityksille ajoissa päätöksentekoa varten. (Liteman M., Campbell S. & Liteman J. 2006, 46.)

Retriitin suunnittelu alkaa teeman valitsemisella ja paikan varaamisella. Teeman pohjalta suunnitellaan aikataulu ja ohjelma. Ohjelmaan vaikuttavat teeman lisäksi muun muassa tapahtumapaikka ja ruokailujen järjestäminen. (Häyrinen ym. 2003, 52.) Hyvin suunniteltu retriitti virkistää osallistujaa niin henkisesti kuin fyysisestikin (Edwards S., Mathews K. & Robinson L. 2004, 13).

Retriitin valmisteluihin kuuluu retriittikirje, joka lähetetään osallistujille ajoissa. Kirjeessä kerrotaan retriitin käytännön järjestelyistä, joihin kuuluu muun muassa retriittipaikan sijainti ja sinne saapuminen sekä miten ja milloin maksu suoritetaan. Osallistujilla on hyvä olla mahdollisuus ilmoittaa erityisruokavalioistaan ja toiveistaan retriitin suhteen. Retriittikirje antaa osallistujalle turvallisuudentunteen ja vaikuttaa positiivisesti koko retriitin sujumiseen. (Häyrinen ym. 2003, 52–53.) Hyvin laadittu aikataulu parantaa retriitin onnistumismahdollisuutta. Osallistujat ja järjestäjä välttyvät ylimääräiseltä stressiltä ja kaikki saavat hyvän retriittikokemuksen. Kaksi vuorokautta pois arjen oravanpyörästä rentouttaa ihmistä ja parantaa henkistä hyvinvointia. (Edwards ym. 2004, 17–18.)

Keskeistä retriitin onnistumiselle on, että osallistujalla on oikea käsitys siitä millaiseen tapahtumaan hän on osallistumassa. Retriitin järjestäjä voi kirjoittaa kuvauksen, jota käyttää kaikkien retriittien retriittikirjeessä. Tähän kuvaukseen on helppo liittää eri retriittien ohjelma ja tärkeät tiedot. (Häyrinen ym. 2003, 53.) Teemahaastatteluista kävi vahvasti ilmi, että osallistujat haluavat tietää etukäteen millaiseen

tapahtumaan he ovat osallistumassa. Näin vältetään ikäviltä pettymyksiltä. (Liite 3.)

Retriitillä on aina ohjaaja, joka saapuu retriittipaikalle ennen osallistujien saapumista. Hänen tehtäviinsä kuuluu alussa vieraiden vastaanottaminen sekä ohjelman alkamisen paikasta ja ajankohdasta kertominen. Osallistujan tullessa ensimmäistä kertaa uuteen retriittipaikkaan häntä pitäisi rohkaista tutustumaan pihapiiriin ja tiloihin, jotta ne eivät tuntuisi oudoilta. (Häyrinen ym. 2003, 59.)

5.2 Pohdintaa käsityöretriitin rakenteesta

Käsityöretriitti ei ole rinnastettavissa uskonnolliseen hiljaisuuden retriittiin. Käsityöretriitti on määritelty seuraavasti:

Käsityöretriitti on yhden viikonlopun kestävä kurssimainen tapahtuma. Retriittiin kokoontuu ryhmä käsitöistä ja kädentaidoista kiinnostuneita ihmisiä. Kohderyhmänä ovat naiset, mutta miesten osallistumista ei suljeta pois. Arjesta vetäydytään hetkeksi yhteisen kiinnostuksen aiheen pariin. (Haapala 2011, 13.)

Ohjaajan asema käsityöretriitissä on merkittävä. Kyetäkseen ohjaamaan kaikkia osallistujia tasapuolisesti on hänellä oltava riittävä asiantuntemus kaikista retriitin aihealueista. Ohjaaja ottaa retriittivieraat vastaan ja toimii henkilönä, jonka puoleen osallistujat voivat kääntyä mahdollisissa ongelmatilanteissa. Retriittiin osallistujat voivat neuvoa, ohjata ja opettaa myös toinen toisiaan, koska kyse on yhdessä kokemisen ja oppimisen prosessista.

Retriitin pääosaksi ei saa muodostua yritysten myyntitoiminta. Yritysesittelyiden aikana on toki mahdollista ostaa materiaaleja ja tuotteita, mutta sen täytyy tuntua luontevalta osalta vierailua. Retriittivieraat odottavat ostosmahdollisuutta ilman pakottamisen tunnetta.

Retriittiin osallistuvalla ihmisellä pitää olla tarkka kuva siitä millaiseen tilaisuuteen hän on osallistumassa. Retriitti voi sanana aiheuttaa väärinkäsityksiä ja tuottaa tätä kautta pettymisiä. Käsityöretriitin retriittikirjeessä on kerrottava tarkkaan, mikä on tapahtuman tarkoitus; kädentaitojen harjoittamisen ja uusiin asioihin tutustumi-

sen kautta saavutetaan henkistä hyvinvointia sekä voimavaroja arjessa jaksamiseen.

Käsityöretreitissä on hyvä olla eri aihealueita. Viikonloppu, jonka aikana opetellaan vain yhtä käsityötekniikkaa voi muodostua tylsäksi. On kuitenkin mahdollista suunnitella retriitti yhden teeman, esimerkiksi langan kehramisen, ympärille. Eri-laiset ryhmät voivat tilata retriitin suunniteltuna omien mieltymystensä mukaiseksi.

Retriittiohjelma pitää suunnitella etukäteen hyvin. Retriitin aikana käydään eri paikoissa, joten siirtymisiin on varattava riittävästi aikaa. Ohjelma vastaa osallistujan kysymyksiin missä ollaan, milloin ja miksi. Jokaiselle retriittivieraalle lähetetään ohjelma retriittikirjeen liitteenä, mutta se tulisi jakaa tarvittaessa vielä retriitin alussa, jos ohjelma on unohtunut kotiin.

Retriitin järjestäjä tarjoaa työvälineet ja materiaalit työpajoissa opeteltaviin tekniikoihin. Materiaalit sisältyvät retriittimaksuun. Retriittivieraalla on mahdollisuus hankkia haluamiaan lisämateriaaleja yritysvierailujen yhteydessä.

Ohjaaja vaikuttaa retriitin ilmapiiriin ja onnistumiseen omalla panoksellaan. Käsityöretriitti on samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten kokoontuminen. Jokainen retriitti on erilainen, koska osallistujat ovat erilaisia omine taustoineen ja kokemuksineen. Ihmiset luovat retriitin.

Käsityöretriitin suunnittelun tavoitteet koottiin omaan taulukkoonsa (Taulukko 1.).

Taulukko 1. Yhteenveto retriitin suunnittelun tavoitteista.

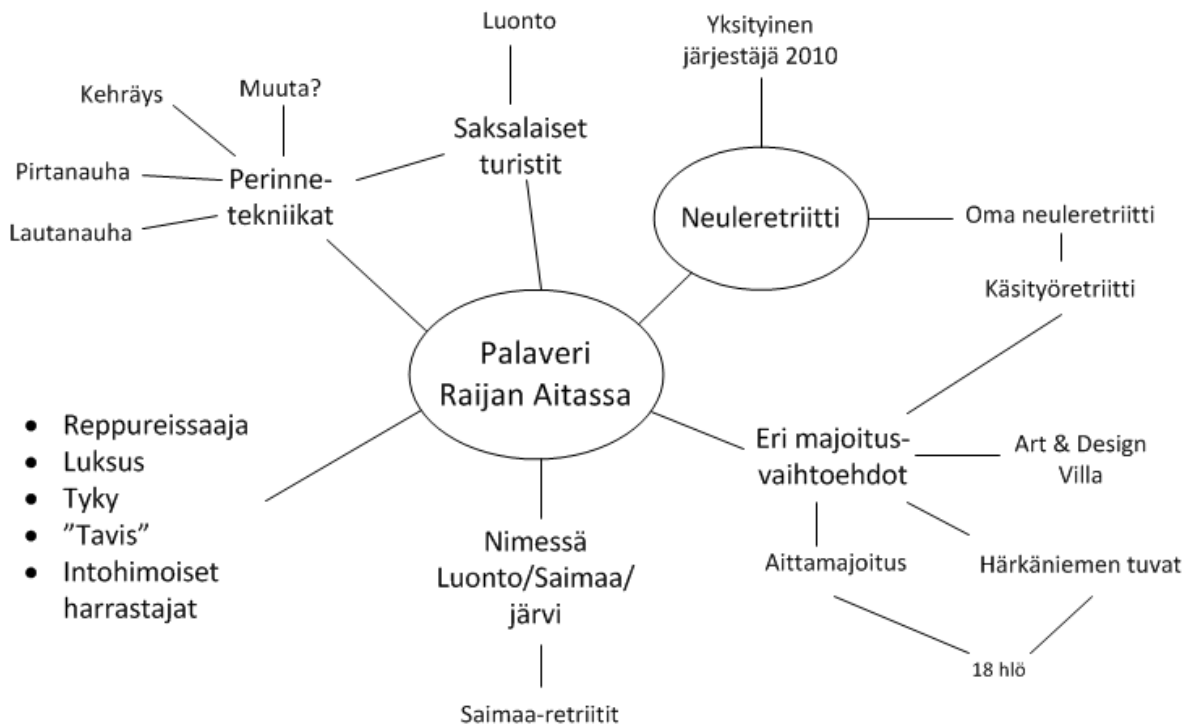
- Kestää viikonlopun, perjantaista sunnuntaihin
- Kohderyhmänä on käsityöistä ja kädentaidoista kiinnostuneet naiset.
- Ohjaajan on oltava asiantunteva ja tasapuolinen.
- Retriitin aikana useampi käsityötekniikka tutuksi.
- Materiaalien ostomahdollisuus luontevana osana yritysvierailua.
- Osallistujalla oltava selkeä käsitys siitä mikä on käsityöretriitti.
- Aikataulun on oltava selkeä. Siirtymisiin varattava riittävästi aikaa.
- Työpajoissa käytettävät materiaalit ja työvälineiden käyttö kuuluu retriittimaksuun.

6 KÄSITYÖRETRIITTI

6.1 Palaveri Raijan Aitassa

Palaveri yhteistyöryityksen kanssa pidettiin 19.3.2011. Palaverissa esille nousseet asiat purettiin miellekartaksi (Kuvio 4.).

Kuvio 4. Miellekartta palaverista Raijan Aitassa.

Ihmiset ovat kiinnostuneita vanhoista suomalaisista käsityötekniikoista, joista palaverissa mainittiin lautanauha, pirtanauha ja kehräys. Myös ulkomailla, lähinnä Saksassa on oltu kiinnostuneita aiheesta. Saksalaisille on käsityöperinteen lisäksi tärkeää Suomen kaunis ja puhdas luonto.

Raijan Aitta on erikoistunut pellavakankaisiin ja -tuotteisiin. Erityisosaamiseen kuuluvat käsinkehrätyt ja -värjätyt langat ja kuidut. Kehräys on asiakkaita kiinnostava aihe, josta järjestetään Raijan Aitassa kehräysnäytöksiä.

Alustava suunnitelma neuleretriitistä on tehty vuoden 2011 matkailumessuille Helsinkiin. Neuleretriitin vieraat varaisivat majoituksen itse esimerkiksi Anttolanhovin Art&Design Villasta, Härkäniemen Tuvilta tai Raijan Aitan aittamajoituksesta. Här-

käniemen Tuville ja Raijan Aittaaan mahtuu kumpaankin majoittumaan noin kahdeksantoista henkilöä.

Erilaisia retriittiryhmiä olisivat reppureissaajat, luksusmatkailijat, intohimoiset käsityöharrastajat ja esimerkiksi kirkon vapaaehtoistyöntekijät.

6.2 Retriittien suunnittelun aloitus

Perinnetekniikat ovat käsityöretriitin aihealueina hyviä. Teemahaastatteluiden tuloksista selvisi käsityöharrastajien mielenkiinto perinnetekniikoita ja muita uusia tekniikoita kohtaan (Liite 3). Niistä voi rakentaa erilaisia työpajoja ja työpajoista koota osallistujien toiveiden mukainen käsityöretriitti. Perinnetekniikat voi yhdistää yritysvierailuihin. Käsityöalan yrityksistä retriittivieraat voivat saada ideoita töihinsä ja hankkia halutessaan lisämateriaaleja.

Yhteistyöyrityksen kanssa sovittiin, että opinnäytetyössä suunnitellaan retriittiin sisältöä. Eri ryhmien kuten reppureissailijoiden ja luksusmatkailijoiden matkailuun liittyvä lisäarvo rakennetaan retriittien markkinoinnissa. (Turman 2011)

Saimaa Retriitit -nimen rekisteröiminen mahdollistaa eri teemojen ympärille rakentuvien retriittien laajan valikoiman markkinoimisen. Saimaa-nimen käyttö kertoo jo alueesta, jossa retriitit pidetään, joten sitä ei tarvitse enää toistaa yksittäisen retriitin nimessä.

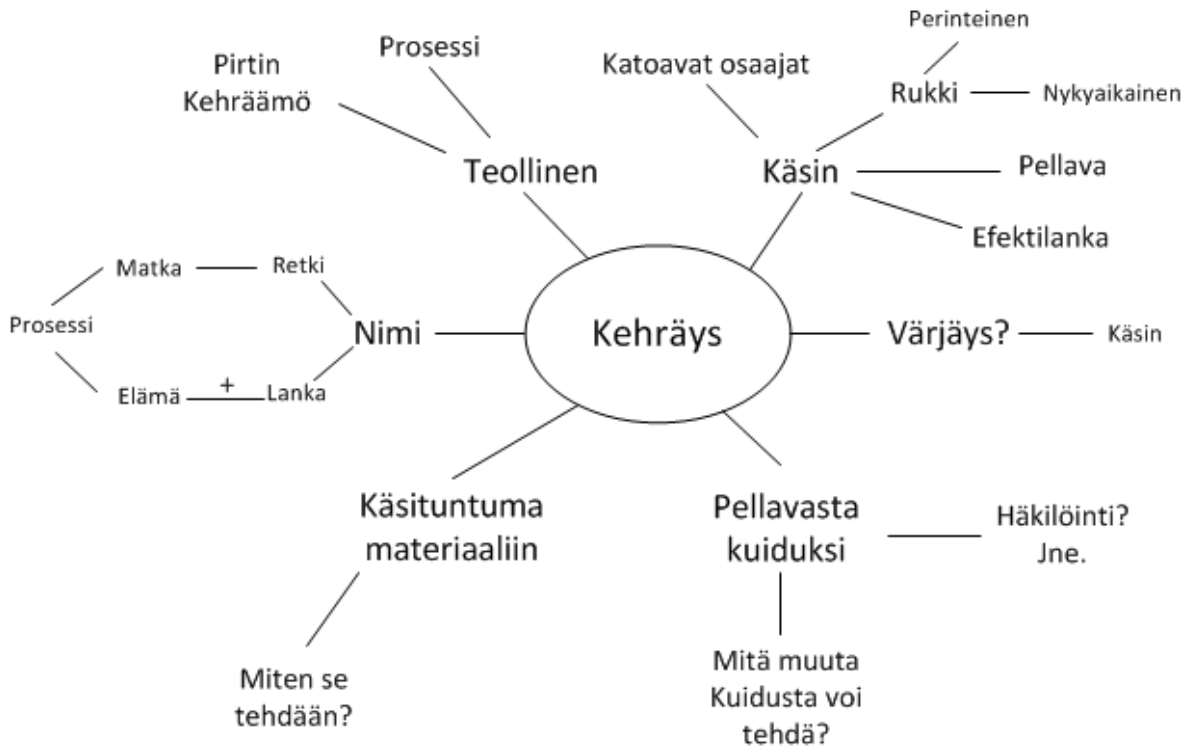
Käsityöretriitissä ei ole selvää henkistä ulottuvuutta. Käsitöiden tekeminen ja käden taitojen harjoittaminen antaa ihmiselle henkistä hyvinvointia ja mahdollisuuden irrottautua arjen oravanpyörästä vaikka vain hetkeksi.

Retriitin nimellä ja toiminnallisella sisällöllä luodaan tarina retriitin sisällöstä. Käsityöretriitin työpajojen aihealueita miettiessä käytetään hyväksi teemahaastattelujen tuloksia.

Ideoinnin jälkeen valittiin kolme sisältöä käsityöretriittiin, jotka ovat: langan kehäämiseen perehdyttävä Elämänlanka-käsityöretriitti, erilaisia käsityötekniikoita sisältävä Vanhakin nuortuu -käsityöretriitti ja Elämänkehä-käsityöretriitti, jossa tehdään keskeneräisiä käsitöitä loppuun.

6.2.1 Elämänlanka

Elämänlanka-käsityöretiriitti kietoutuu langanvalmistuksen ympärille (Kuvio 5.).

Kuvio 5. Miellekartta Elämänlanka-käsityöretiriitistä

Lanka on useiden käsitöiden materiaali. Lankaa voi neuloa ja virkata, sillä voi kirjailia kuvioita, lanka pitää vaatteiden osat yhdessä. Langan valmistus eläimen karvasta tai kasvista voi kuitenkin olla monelle ihmiselle olla tuntematonta. Kehräys on vuosisatojen kuluessa kehittynyt käsin kehräämisestä teolliseen valmistukseen. Lankaa voidaan valmistaa luonnonkuitujen lisäksi keinokuiduista.

Tässä käsityöretiriitissä tutustutaan ensin langan teolliseen valmistukseen Pirtin Kehräämössä. Langan valmistus esitellään retriittivieraille aina saapuvista kuiduista kehräämiseen saakka. Tämän jälkeen osallistujat pääsevät kehräämään käsin pellavalankaa.

Pirtin Kehräämö valmistaa lankaa Suomen lampaan villasta. Saapuvat villat punnitaan ja lajitellaan. Ennen karstausta villa pestään ja kuivataan. Villasta valmistetaan erilaisia villalankoja, huovutusvillaa ja seoslankoja muiden luonnonkuitujen

kanssa. Kehräämössä on myymälä josta voi ostaa erilaisia lankoja. (Pirtin Kehräämö)

Teollisen langanvalmistukseen tutustumisen jälkeen perehdytään käsin kehräämiseen. Tässä opinnäytetyössä on aikaisemmin kerrottu Raijan Aitan erityysoaamisesta, käsin valmistetusta pellavalangasta.

Tuntuma langan raaka-aineeseen, kuituun on tärkeää. Miltä kuitu tuntuu sormiin tai poskeen, miltä se tuoksuu ja miltä se näyttää?

Langan käsin kehrääminen aloitetaan tutustumalla kuidun käsittelyyn. Pellavakuidusta erotellaan karkea kuitu, rohdin ja hieno aivina käsin häkilöimällä. Häkilä on tiheä piikkimatto jonka läpi kuitunippua vedetään. Rohdin jää häkilään kiinni ja käteen jää aivina. (Käspaikka)

Käsin kehräämisen opettelu aloitetaan polkemalla rukkia. Kun oikea rytmi on löytynyt, otetaan mukaan pellavakuitu. Kokeilun kautta syntyy itse tehtyä pellavalankaa. Langan idea on olla paksuudeltaan epätasaista, aivan samoin kuin elämäkin on ylä- ja alamäkineen.

6.2.2 Vanhakin nuortuu

Vanhakin nuortuu -käsityöretiriitin teemana on vanhat käsityötekniikat (Kuvio 6.).

Kuvio 6. Miellekartta Vanhakin nuortuu -käsityöretiriitistä.

Palaverissa yhteistyöyrityksen kanssa puhuttiin vanhoista käsityötekniikoista retiriitin aiheena. Vaihtoehtoina mainittiin muun muassa lauta- ja pirttanauhat. (Kuvio 4.) Teemahaastattelussa kävi myös ilmi kiinnostus kyseisen aiheen lisäksi uusiin käsityötekniikoihin. (Liite 3.)

Lautanauha on Suomessa ajankohtainen, koska vuonna 2010 julkaistiin ensimmäinen kotimainen lautanauhan suunnittelusta ja kutomisesta kertova kirja. Ensimmäinen Suomesta löydetty lautanauha sijoittuu 500-luvulle. Lautanauhan kutomista opetetaan nykyään lähinnä taitokeskuksissa ja lautanauhan kutominen merkitse harrastajille kulttuuriperinnön vaalimista. (Karisto 2010, 17, 20)

Lautanauhan kutomista varten luodaan loimi joka pujotetaan nauhalautojen reikiin. Kutominen tapahtuu avaamalla uusi viriö nauhalautanippua kääntäen. (Kuvio 7.)

Kuva 7. Lautanauha, nauhalaudat ja kude (Karisto 2010, 10).

Toinen Vanhakin nuortuu -käsityöretreitissä opetettava tekniikka on tunisialainen virkkaus (Liite 3.).

Kuva 8. Tunisialainen virkkaus (Sipin Silmukat).

Koukkuaminen, eli tunisialainen virkkaus tehdään pitkällä, tasapaksulla varrella varustetulla virkkuukoukulla tai kaksipäisellä koukulla. Pitkällä koukulla tehdään tasoa ja kaksipäisellä koukulla pystyy tekemään suljettua kudosta (Kuvio 8.). (Novita)

Vanhakin nuortuu -käsityöretriitin aikana käydään Suur-Savon Museossa, jonka näyttely kertoo Mikkelin kulttuurihistoriasta (Mikkelin kaupungin museot). Toinen vierailukohde on Kenkäveron pappilamiljö, josta löytyy Marttojen perinnetietokeskus, puutarha ja vaihtuvat käsi- ja taideteollisuusnäyttelyt (Kenkävero 2011).

6.2.3 Elämänkehä

Elämänkehä-käsityöretreitissä etsitään ratkaisuja noloille ja kaappiin unohdetuille käsitöille. Retriittivieraat tuovat mukanaan keskeneräisiä käsitöitä ja yhdessä mietitään mitä niille voisi tehdä (Kuvio 9.).

Käsityön harrastajalla jää välillä tekeillä oleva käsityö kesken (Liite 3). Syynä voi olla ajan tai kiinnostuksen loppuminen. Työohje on saattanut olla liian vaikea tai vain vaikeasti tulkittava. Uusia ideoita käsitöihin tulee jatkuvasti ja niistä innostutaan. Keskeneräinen työ saattaa tuntua nopeastikin vanhanaikaiselta. Lankojen eri tuotantoerät voivat poiketa sävyltään, eikä oikeaa erää enää löydy mitään. Joskus aloitettua käsityötä ei vain jakseta tehdä loppuun.

Keskeneräinen käsityö voidaan purkaa tai siitä tehdään jotain muuta kuin mitä siitä alun perin piti tulla. Työ voidaan värjätä tai siihen voidaan yhdistää yllättävää materiaalia. Vanhanaikaiseksi koettu työ saatetaan yrittää muodistaa. Jonkun roska on toisen aarre eli keskeneräisiä käsitöitä voidaan vaihtaa toisten osallistujien kanssa. Useista keskeneräisyyksistä voidaan luoda jotain aivan uutta.

Vaikka käsityöretreitissä ei olekaan varsinaisia henkisiä tavoitteita, voi keskeneräisen työn loppuun saattaminen sulkea ympyrän myös keskeneräisissä ajatuksissa (Haapala 2011, 14).

Ihmiset oppivat muilta ja joku toinen voi nähdä keskeneräisessä työssä jotain sel- laista, mitä ei ole tullut itse ajatelleeksi. Kierrätys ja ekologisuus ovat olleet nouse- via suuntauksia; epäonnistunutta työtä ei kannata heittää roskeen, vaan siitä voi tehdä jotain uutta ja kaunista.

Kuvio 9. Miellekartta Elämänkehä-käsityöretreitistä

6.3 Retriittikirje

Retriittikirjeessä kerrotaan käsityöretreitistä ja käytännön järjestelyistä. Kirjeessä kerrataan käsityöretriitin tarkoitusta, samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten kokoontumista viikonlopuksi yhteen.

Esimerkki retiittikirjeestä (Liite 4.) laadittiin Vanhakin nuortuu -käsityöretriittiin osallistuvalla retiittivieraalla. Osallistuja majoittuu Härkäniemen Tuvilla, jossa ret-

riittiryhmä valmistaa ruokansa itse. Osallistujilla olisi myös ollut mahdollisuus tilata ruoka majoitukseensa.

Retriittikirjeessä kerrotaan pääpiirteittäin retriitin ohjelmasta ja siitä, mitä päiväohjelman jälkeen on mahdollista tehdä. Materiaalit ja työvälineiden käyttö kuuluu retriittimaksuun ja se kerrotaan retriittikirjeessä. Kirjeen mukana lähetetään retriitin aikataulu.

Retriittikirje tulostetaan sopivalle paperille. Käsillä valmistettu paperi tai vastaava sopii tarkoitukseen hyvin retriitin luonteen vuoksi. Näin luodaan heti alusta alkaen yhtenäinen kuva retriitistä.

Käsityöretriitissä retriittikirjeestä voisi käyttää nimitystä saatekirje tai tervetuliaiskirje.

7 PÄÄTÄNTÖ

Opinnäytetyössäni suunnittelin kolme erisisältöistä käsityöretriittiä. Minulla oli vapaat kädet suunnittelussa, mikä oli sekä hyvä että huono asia. Omaa ideointia ei tarvinnut rajoittaa, mutta myöhemmin rajauksia piti tehdä itse, ettei työ lähde rön-syilemään liikaa. Ikäryhmäksi esimerkiksi määrittelin yli neljäkymmentävuotiaat naiset, vaikka uskon näiden retriittien kiinnostavan myös nuorempia.

Käsityöretriitin suunnittelu on ollut mielenkiintoista. Erityisesti pidin teemahaastattelun laadinnasta, haastattelujen toteuttamisesta ja jopa haastattelujen litteroinnista. Oli antoisaa kuunnella haastateltavien ajatuksia käsitöistä ja mielikuvia käsityöretriiteistä. Olen aina ollut kiinnostunut ihmisten kokemuksista ja kertomuksista.

Erilaisista retriiteistä ja käsityöhyvinvoinnista kertovaan kirjallisuuteen ja teksteihin tutustuminen toi arvokasta lisätietoa tukemaan suunnittelutyötäni. Löysin elementtejä, joita retriitissä pitää olla ja pystyin soveltamaan tietoja käsityöretriitin suunnittelussa. Käsityöhyvinvointi oli yksi teema haastatteluissa, ja esille nousi samoja asioita kuin kirjallisuudessakin.

Retriiteistä kertovaa suomenkielistä kirjallisuutta on vähän. Englanniksi tekstiä löytyy enemmän, mutta lähinnä materiaali on eri retriittikeskusten ja -organisaatioiden internetissä julkaisemaa tietoa omasta toiminnastaan. Suomalaista tutkimusta käsityöhyvinvoinnista ja yleensä käsitöiden harrastamisesta on tehty vähän. Tämä oli mielestäni yllättävää, koska olen aina mieltänyt Suomen maana, jossa harrastetaan kädentaitoja ja arvostetaan käsityötä.

En tehnyt suunnittelutyössäni tarkkoja aikatauluja retriitteihin, koska niistä pitää sopia myös vierailtavien yritysten kanssa. Uskon, että Raijan Aitalla on maaseutumatkailuyrityksenä aikataulujen laadintaan paremmat edellytykset kuin itselläni.

Lapsille on järjestetty loma-ajaksi erilaisia leirejä ja kursseja. Miksi aikuisilla ei voisi olla omaa kesäkurssia, jossa viihdytään samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten kanssa ja opitaan uutta. Tämä on käsityöretriitin tarkoitus.

Olen aina ollut kiinnostunut erilaisista käsityötekniikoista ja opiskelujeni jälkeen aion suuntautua käsityöohjaukseen. Suoritin puolet työharjoittelustani Seinäjoella

Kaarakan Taitokeskuksessa, jossa osallistuin kädentaitokurssien ohjaukseen. Sain teemahaastatteluista ohjaamiseen liittyvää tietoa, jota voin hyödyntää myöhemmin työelämässä. Kiinnostuin opinnäytetyön tekemisen aikana oman käsitöihin liittyvän tutkimuksen tekemisestä tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Brahma Kumaris [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.bkwsu.org/>
- Edwards S., Mathews K. & Robinson L. 2004. Women's Retreats: A Creative Planning Guide. Kregel Publications
- Haapala, L. 2011. Käsityöretiriitti: Mikä on käsityöretiriitti ja mitä ominaisuuksia siihen kuuluu. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Kulttuurin yksikkö. Muotoilun koulutusohjelma. Syventävätyö. Julkaisematon
- Heikkinen K. 1997. Käsityöt naisten arjessa. Kulttuuriantropologinen tutkimus pohjoiskarjalaisten naisten käsityön tekemisestä. Helsinki: Akatiimi Oy
- Hiljaisuuden ystävät [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatava: <http://www.hiljaisuudenystavat.fi>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009 Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus
- Häyrinen S. & Kotila H. 2003. Retiriitti: tie hiljaisuuteen. Helsinki: Edita Prima Oy
- Jäkälä, H. [verkkosivu]. [Ei päiväystä]. Luovuus ja terapia. Kirjallisuusterapian menetelmiä. Saatavana: www.cs.helsinki.fi/u/hjakala/Luova%20kirjoittaminen.doc
- Karisto, M. 2010. Lautanauha: suunnittelu ja kutominen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Kenkävero [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.kenkavero.fi>
- Koski, J. 2001. Luova hierre: näkökulmia yksilöiden, ryhmien ja organisaatioiden luovuuteen. Jyväskylä: Gummerus
- Kuvio 1. Ei päiväystä. [verkkosivu]. Mikkeli: Raijan Aitta. [Viitattu 14.4.2011]. Saatavana: <http://raijanaitta.fi>
- Kuvio 2. Ei päiväystä. [verkkosivu]. Mikkeli: Raijan Aitta. [Viitattu 14.4.2011]. Saatavana: <http://raijanaitta.fi>
- Kuvio 3. Ei päiväystä. [verkkosivu.] Mikkeli: Raijan Aitta. [Viitattu 14.4.2011]. Saatavana: <http://raijanaitta.fi>

- Kuva 8. 8.2.2011. [blogimerkintä]. [Viitattu 14.4.2011]. Saatavana: <http://ssilmukat.blogspot.com>
- Kälviäinen M. (toim.) 2005. Käsityö - yrittäjyys – hyvinvointi. Uusia liiketoimintapolkuja. Kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisuja 9/2005
- Käspaikka [verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2011]. Saatavana: <http://www.kaspaikka.fi>
- Liiketoimintasuunnitelma 2010, Raijan Aitta. Julkaisematon.
- Liteman M., Campbell S. & Liteman J. 2006. Retreats that work: everything you need to know about planning and leading great offsites. San Francisco: John Wiley and Sons
- Luutonen M. 2007. Tuotesuhteita. Pohdintoja ihmisistä ja tuotteista. Hamina: Aktiimi Oy
- Mikkelin kaupungin museot [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.mikkeli.fi/fi/museot/>
- Novita [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.novita.fi>
- Pirtin Kehräämö [verkkosivu]. [Viitattu 16.4.2011]. Saatavana: <http://www.kolumbus.fi/pirtin.kehraamo/>
- Pöllänen, S. 2007. [verkkojulkaisu]. Käsityö psyykkisen hyvinvoinnin tukena. Joensuu yliopisto, Savonlinnan opettajakoulutuslaitos. [Viitattu 17.4.2011]. Saatavana: <http://www.palmenia.helsinki.fi>
- Raijan Aitta [verkkosivu]. [Viitattu 5.4.2011]. Saatavana: <http://www.raijanaitta.fi/index.php>
- Ravelry [Verkkosivusto] [Viitattu 18.4.2011] Saatavana: <http://www.ravelry.com>
Vaatii kirjautumisen
- Suomen joogaliitto [Verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.joogaliitto.fi>
- Suoninen, S., Pirttilä-Backman, A-M., Lahikainen A. & Ahokas, M. 2010. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: WSOY
- The Retreat Association [verkkosivu]. [Viitattu 18.4.2011]. Saatavana: <http://www.retreats.org.uk>
- Turman <xxx.xxx@xxx.fi> 31.3.2011 Kommentteja aiheeseen [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Lotta Haapala. [viitattu 14.4.2011]

Valorukous [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.6.2011]. Saatavana:
<http://www.valorukous.de>

Venkula, J. 2008. Tekemisen taito. Jyväskylä: Minerva

Vähälä, E. 2003. Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin.
TAITEMIA

LIITTEET

Liite 1. Neuleretriitti Raijan Aitassa

SAIMAA RETRIITIT - NEULERETRIITTI MIKKELISSÄ 2vrk

Tule ja rentoudu upean järviluonnon äärellä **neuloen, saaden uusia virikkeitä ja inspiraatiota, hiljentyen, saunoen ja herkutellen**. Ohjelmassa ovat mukana Mikkelin Seudun parhaat käsityökohteet: Pirtin Kehräämö ja Raijan Aitta sekä maankuulu Kenkävero tasokkaine näyttelyineen. **Nauti tekemisestä ja virkistä mieltäsi** samanhenkisessä seurassa. Toivotamme sinut lämpimästi tervetulleeksi Neuleretriittiin Saimaan seudulle. Rääätälöimme Neuleretriitin asiakkaan toiveiden mukaisesti ja sen voi toteuttaa myös päiväretkenä ilman majoitusta.

Esimerkki viikonlopun ohjelmasta:

Perjantai
klo 18 -19 Saapuminen ja majoittuminen
klo 19 - Päivällinen/iltapala
(omatoiminen tai tilauksesta sopimuksen mukaan, ei sis. reititin ohjelmaan)
- reitittiohjelman esittely ja saunominen

Lauantai
klo 8-9 Aamiainen majoituskohteessa
(omatoiminen tai tilauksesta sopimuksen mukaan, ei sis. reititin ohjelmaan)

Retriittipäivän ohjelma:
klo 9.30 -11.30 **Pirtin Kehräämö Oy**
- Kehräämön esittely, tehtaanmyymälässä ideoita ja ostoksia neule-, virkkaus- ja huovutustöihin
siirtyminen Raijan Aittaan.
klo 12.30 **Raijan Aitta Oy**, pellavakauppa, näyttely ja kahvila
- kotiruokailouus
- yrityksen esittely, ideoita, ohjeita ja malleja omiin käsitöihin
- kehruutyökalut ja mahdollisuus opetella kehräämistä
- lanka- ja tarvikemyyntiä
- iltapäiväkahvit
klo 17.00 Paluu majoituskohteeseen
Aikaa rentoutua ulkoillen, neuloen, oleskellen, seurustellen ...
Päivällinen
(omatoiminen tai tilauksesta sopimuksen mukaan, ei sis. reititin hintaan)
Iltaohjelmia omien mieltymysten mukaan

Sunnuntai
klo 8 - 9 Aamiainen majoituskohteessa
(omatoiminen tai tilauksesta sopimuksen mukaan, ei sis. reititin ohjelmaan)
Siirtyminen **Kenkäveroon**
klo 10.00 Kenkäveron näyttelyihin ja puutarhaan tutustuminen, Marttojen Perinnetietokeskus
Syreeni, tarvittaessa aikaa myös lintutornissa tai Mikkeli puistossa käymiseen
toiveiden mukaan.
Monipuoliset ostosmahdollisuudet.
klo 13.00 Lounas pappilan kartanoravintolassa
Retriitin päätös ja palaute

Esimerkkihinta 8 hengen ryhmälle yhden päivän reititistä:
- 37 €/hlö. Hinta sisältää vierailut Pirtin kehräämössä, ohjelman, kahvin ja lounaan Raijan Aitassa.
Hinta ei sisällä majoitusta eikä kuljetuksia.
- 25 €/hlö Pappilan noutopöytälounas Kenkäverossa

Majoitusvaihtoehdot:
Härkänlemen Tuvat. www.harkanlementuvat.fi.
Härkänlemen tuvat tarjoaa laadukasta mökkimajoitusta 4-10 henkilölle/mökki. Esimerkkihinta 8 henkilön ryhmälle aik. 400 €/2 vrk. Petivaatteet, loppusuilisuus ja aamiainen lisämaksusta.

Anttolanhovin Art&Design Villas www.anttolanhovi.fi. Raijan Aittaan 17 km.
Huvilat tarjoavat laadukasta huvilamajoitusta aamiaisella.
Esimerkkihinta 8 hengen ryhmälle aik. 120€/hlö/2vrk.

Esimerkkihinnat ovat voimassa erikseen sovittavina ajankohtina 2011 erillisten tarjousten perusteella.
Kyseessä ei ole valmismatkapaketti. Pidätämme oikeuden hinnan muutoksiin.

Tiedustelut:
Raijan Aitta, www.raijanalta.fi, 050- 3054 332
Härkänlementuvat, www.harkanlementuvat.fi , 0400-176 027
Anttolanhovi, www.anttolanhovi.fi, 020 7575 238

Liite 2. Teemahaastattelurunko

Teemahaastattelurunko:

Taustatiedot:

- ikä, ammatti, harrastajatausta

Käsityöharrastus:

- missä, mitä, milloin
- kuinka kauan harrastanut
- miksi harrastaa

Henkinen hyvinvointi:

- mitä käsityön harrastaminen merkitsee
- yksin/yhdessä tekeminen

Käsityömatkailu:

- missä käy, milloin
- käsityökurssit

Käsityöretiriitti:

- mitä mielikuvia "käsityöretiriitti" herättää
- millainen olisi unelmien käsityöretiriitti
  - o millaisia ihmisiä
  - o mitä tehtäisiin (yhdessä/yksin, työpajat, yritysvierailut)
  - o kuinka pitkään kestäisi
  - o millaisessa ympäristössä
- millainen olisi kamala käsityöretiriittikokemus

Liite 3. Taulukko teemahaastattelun tuloksista

	HAASTATTELU A (käsityöhar- rastaja)	HAASTATTELU B (käsityöam- mattilainen)	HAASTATTELU C (käsityöhar- rastaja)
Harrastajatausta	Aloittanut aktiivisen käsityöhar- rastuksen jäätyään eläkkeelle. Neulominen, virkkaaminen, vanhat käsityötekniikat, huovu- tus, nukkejen teko. Virkkaminen mieluisinta	Neulonut lukioikäisenä ja nuo- rempana. Lapsena äidin kanssa posliinimaalauksessa. Nykyään laidasta laittaa, kotona virkkausta ja neulomista. Jos olisi enem- män aikaa niin tekisi kotiin samoja juttuja kuin töissä. Ke- sällä ei tee käsitöitä vaan pitää paussia.	Oppinut koulussa neulomaan. Harrastus ollut satunnaista. Työkyvyttömyyden jälkeen innostunut neulomisesta ja puutöistä. "Osaa vasenkätisetkin kutoa". Taitokeskuksessa oppi- nut tekemään materialista kuin materialista. Neulominen lähellä sydäntä
Mitä saa harrastamisesta	Tekemisen ja onnistumisen ilo. Oppii vielä eläkkeelle jäätyään- kin.	Rentoutumista ja ajattelemista. Huolet voi unohtaa hetkeksi kun keskittyy käsillä tekemiseen. Kädet syyhyvät tekemään, kun on aina tehnyt.	Tekemisen prosessi, kun oppii jotain uutta. Virikkeellisyys. Aivot saa töitä kun miettii ja oppii uusia asioita.
Yhdessä/yksin tekeminen	Enemmän yhdessä. Osallistuu neuletapaamisiin, käsityöklubi, kansalaisopisto	On töissä tekemisissä ihmisten kanssa. Ryhmässä olo ei ole välttämätöntä mutta ei ole kau- histus. Tekee "ryhmässä yksin". Aina tulee paremmin tehtyä jos lähtee mukaan ryhmään, ei voi keksiä tekosyitä.	Neuletapaamiset, taitokeskuk- sen kurssit. Lähinnä kuitenkin kotona tekemistä.
Käsityökurssille osallistu- minen	Taitokeskus, kansalaisopisto, Kankaanpään opistossa reborn- nukkekurssi ja Tekemisen iloa lapsen kanssa -kurssi	Osallistunut esim. hopeakurssil- le Kihniön oppilaitoksessa lasi- sulatuskurssille. Pitää kurseilla käymisestä, kun saa jotain uutta jota voi hyödyntää töissä. Työn- antaja maksaa kurssit	Taitokeskuksen kurssit.
Käsityömatkailu	Käsityömessut, nukkekotimessut Lontoossa, käsityöklubin kanssa Stundars Mustasaaressa ja Loftet Vaasassa	Matkailee yleensä Suomessa. Ei suunnittele matkakohdetta käsityötarjonnan mukaan – jos kohteessa on jotain niin sitten siellä voi käydä.	Käsityömessut.
Mielikuva käsityöretriitistä	On kuullut neuleretriiteistä ja on todella kiinnostunut	Retriitti on vieras sana. Käsityö- retriitti on jotain käsitöihin liitty- vää.	Tuttava ollut joskus hiljaisuuden retriitissä, jossa piti olla hiljaa. Käsityöretriitti on saman henkis- ten ihmisten kokoontuminen, iloisia naisia tekemässä. Use- ampi päivä.
Mitä käsityöretriitissä teh- dään	Lankojen esittelyjä, vanhoja käsityötekniikoita	Aiheista kiinnostaa lasi, park- kinahka, kirjansidonta, korut ja värjäys	Eri käsityötekniikoita ja uusia tekniikoita. Käsityöohjeiden lukua voisi käydä läpi.
"Unelmien käsityöretriitti"	Kaverin kanssa, langan kehräys käsin, joain uusia käsityötekni- koita, uuden oppimista. Paikalla ei niin väliä muta kauniita mai- semia on aina mukava katsella.	Vaikka olisi kuinka hyvä retriitti niin ei varmaan omalla ajalla ja rahalla osallistuisi, ainakaan tässä vaiheessa elämää.	Kesällä kauniissa ympäristössä. Samanhenkisiä ihmisiä. Yhdes- sä oppiminen. Lankojen ostami- ne, että jäisi "jotain käteen" Tunisialainen virkkaus
Epäonnistunut käsityöretriitti	Ryypääminen ja rellestäminen. Aikataulut pettävät. Ohjaaja ei osaa asiaansa	Aikataulut pettävät. Hinta-laatu suhde ei ole kohdallaan. Jos ei tykkääkään.	Että retriitti olisi vain yhden ja saman tekemistä, kyllästyisi
Millainen ohjaaja	Huomioi kaikki. Tasapuolinen. Pitää heikompien puolta, etteivät samat ihmiset rynni aina en- simmäisenä ottamaan parhaita paloja.	Asiantunteva. Tasapuolinen kaikkia kurssilaisia kohtaan. Ei saa suosia vaikka paikalla olisi- kin omia ystäviä. Yhteistä ohja- usta mutta myös yksilöllistä. Ei pidä pitkää luentoa vaan opettaa kokeilemalla ja tekemällä.	Avoin ja asiantunteva. Iloinen ihminen. Joustava, ettei tule käsityötuntioloa.
Muuta huomioitavaa	Työpajoja pienemmissä ryhmis- sä. Kaveri mukaan retriittiin, vaikka blogiystävä	Retriitin sisältö pitää tietää hyvin etukäteen, ettei tule pettymyk- siä. Harrastajalla ja ammattilai- sella eri vaatimustasot sisällös- tä.	Ihmiset tekevät retriitin hengen. Erilaisille käsityötapaamisille on varmasti kysyntää. On mukavaa kun voi oppia toisilta ja opettaa myös itse.

Liite 4. Retriittikirje

Ronja Retriittivieras

Olet lämpimästi tervetullut viettämään Vanhakin nuortuu -käsityöretriittiä Mikkelin seudun kauniisiin maisemiin. Viikonlopun aikana opettelemme lautanauhan ja tunisialaisen virkkauksen saloja. Lisäksi käymme retkillä Suur-Savon museossa, jossa tutustumme Mikkelin kulttuurihistoriaan ja Kenkäveron pappilamiljöössä ihastelemassa puutarhaa ja paikallisten taitajien käsintehtyjä tuotteita. Kenkäverossa on ostosmadollisuus.

Majoitus tapahtuu Mikkelin lähellä Härkäniemen Tuvilla. Pyydämme sinua saapumaan paikalle ajoissa, jotta ehdit tutustua ympäristöön ennen ohjelman alkua. Majoituspaikasta löydät kaiken tarpeellisen ruoanlaittovälineistä tynnyliinoihin. Retriitin ohjaaja on Sinua vastaanottamassa ja kertoo missä ja milloin retriitin ohjelma alkaa.

Päivän retriittiohjelman jälkeen Sinulla on mahdollisuus rentoutua saunoen ja seurustellen muiden retriittivieraiden kanssa tai voit lähteä vaikka samoilemaan luontoon.

Käsityöretriitin työpajojen materiaalit ja työvälineiden käyttö sisältyvät retriittimaksuun.

Vietetään yhdessä mukava viikonloppu samanhenkisten ihmisten parissa!

Ystävällisin terveisin,

Raisa Retriitinjärjestäjä

Jos mieleesi nousi kysymyksiä, voit ottaa meihin yhteyttä:

Oili Ohjaaja:

xxx-xxxxxxx

oili.ohjaaja@käsityö.retriitti